

årsräkningen är "granskad och godkänd med korrigerande beträffande..." eller liknande.

JO anförde avslutningsvis att kontrollen av årsräkningar är huvudmannens garanti för att hans tillgångar används på ett sätt som är till hans fördel. Det är viktigt att överförmyndarnämnden är aktiv för att få in årsräkningarna i tid. En påminnelse bör således gå ut någon vecka in i mars månad, och ställföreträdaren bör i tillämpliga fall normalt få ett vitesföreläggande i god tid före sommaren. Om årsräkningen inte kommer in i tid kan det vara ett tecken på att ställföreträdaren inte sköter sitt uppdrag. Det är en varningssignal som överförmyndarnämnden måste ta på allvar.

I sammanhanget underströk JO att den tillgångsförteckning som ställföreträdaren ska upprätta när han får sitt uppdrag kommer att utgöra utgångspunkten för överförmyndarnämndens fortsatta kontroll. Inte endast huvudmannen utan också ställföreträdaren har intresse av att det är tydligt vad förvaltningen omfattar.

I ett ärende anordnades förmyndarskapsförvaltning för ett barn med anledning av att en försäkring föll ut på grund av faderns dödsfall. Egendomsförteckning gavs in av förmyndaren, modern, och godkändes den 14 maj 2003. Den 28 september 2003 gav överförmyndaren tillstånd till omplacering av kapitalet, men en begäran härom saknades. I akten återfanns dock en bankbroschyr om fonder och till underlaget syntes höra en skriftväxling som emellertid saknades i akten. Det fanns vissa dokumentposter antecknade i diariet, men motsvarande handlingar saknades i akten. Årsräkningen 2003 siffergranskades av "ME" och utgiftssidan rättades uppenbarligen också av "ME". Behållningen vid årets ingång och slut var oklar. 2004 ansökte modern om att få ta ut 50 000 kr för att köpa en bil, och hon utfärdade ett skuldebrev på beloppet jämte 2 procents ränta. Skuldebrevet godkändes, enligt påskrift på detsamma, för barnets räkning av dåvarande överförmyndaren. Årsräkningen för 2004, som granskades och godkändes, innehöll ingen anteckning om en fordran på modern. Däremot fanns en post "Levnadskostnader 50 000 kr" på utgiftssidan. Någon, förmodligen granskaren, hade gjort diverse blyertsanteckningar. Årsräkningen för 2005, som också innehöll diverse blyertsanteckningar men ingen fordran på modern, granskades och godkändes utan anmärkning. Årsräkningen för 2006 granskades och godkändes den 30 januari 2008 sedan fordran på modern, jämte ränta för åren 2004-2006, hade förts in av överförmyndarnämnden. I fråga om räntan skickades den 5 mars 2008 ett föreläggande enligt vilket modern uppmanades att visa att räntan betalats.

JO anförde följande.

Eftersom ett antal dokument saknas i akten, går det inte att utläsa vilket underlag överförmyndaren hade för beslutet att ge tillstånd till omplacering av kapital. Överförmyndaren borde inte ha godkänt skuldebrevet för barnets räkning, utan i stället borde en god man ha utsetts i denna fråga. Överförmyndarens/överförmyndarnämndens uppgift är att utöva tillsyn över ställföreträdarnas redovisning och ska inte delta i denna. Det är uppseendeväckande att två årsräkningar granskats och godkänts trots att fordran på modern inte tagits upp. Det är vidare högst diskutabelt att överförmyndarnämnden har kompletterat årsräkningen 2006 genom att föra in en tillgångspost som inte tagits upp på flera år. Modern skulle istället ha uppmanats att komplettera årsräkningen eftersom det är förmyndaren som, under straffansvar, ska redovisa samtliga tillgångar och skulder. Alternativet hade varit att inleda ett anmärkningsförfarande.